

НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ “ФЕМА-АКУСТИКА” 2017

ДОКЛАД НА ТЕМА

“ДЕКОРАТОРЪТ НА ВРЕМЕТО”

ГЛ. АС. Д-Р СТЕЛА АТАНАСОВА

Когато заговорим за музика неизменно свързваме нейната роля в живота ни като един вид емоционален преводач и партньор в емоционалната палитра на ежедневието ни. Неизвестен автор е изказал следната теза за изкуството и в частност на музиката:

“Art is how we decorate space. Music is how we decorate time”

Франк Заппа леко е перафразирал това определение, като е казал, че

“Without music to decorate it, time is just a bunch of boring production deadlines or dates by which bills must be paid”

И въпреки това красноречиво определение не можем да не погледнем на нещата и от друга гледна точка. Музиката е паметта на времето, но дали тя е само средството за отмерване на времето или самия механизъм, който го задвижва. Ако скромно решим да приемем, че музиката може да е машина на времето, бихме ли могли по този начин да се пренесем в други времена, нрави и измерения. Бихме ли могли да предвидим бъдещето на музиката, базирайки се на добре познатите модели, които са определяли музиката като един вид статукво за емоционалната интелигентност на обществото? И дали и тя не се подлъга от забързаното темпо на днешното общество и не започна да се движи по-бързо и по-припряно. Нима ако вникнем по-надълбоко няма да открием, че времето в последните години започна да тече сякаш по-бързо - някак неусетно, но сякаш секундите се

„Декораторът на времето“

превърнаха в мили секунди, а часовете в минути. Сякаш докато се опомним и се опитаме да уловим летния бриз, вече наблюдаваме падащите есенни листа и се питаме - защо лятото мина толкова бързо?

Нима тази така странна и неустановена промяна в движението на времето не накара и музиката да промени своите установени правила и схеми? Нима тази промяна не накара и хората да се движат по-бързо, да мислят по-бързо, да търсят и получават по-бързо. Всичко се завихри в един лудешки танц между времето и всичко останало след него. Ние сме просто свидетели на една промяна, която почти неусетно промени и нас. Това важи с пълна сила и за музиката - нашия доверен партньор в света на емоциите. Затова започнахме да изискваме от нея повече и по-бързо. Затова и тя започна да се променя и трансформира с толкова бързи темпове, че е трудно да се намери инструментариум, с който да се обхване това развитие.

Дали всичко започна изведнъж или се промени пред очите ни през последните години, но не проявихме нужното внимание, за да го разберем. Нима не установихме вече, че промяната на музиката носи със себе си много повече информация за света и хората, отколкото което и да е научно изследване. Именно защото музиката е живият барометър, който единствен е в състояние да отчете параметрите.

Кой и какво промени времето? Кой промени нагласите ни, очакванията ни, мечтите ни, нуждата ни от познание, нуждата ни от емоция?

Ако просто кажа една дума, дали тя би дала отговор на всички тези въпросителни? И ако тази дума е Интернет, дали наистина ще можем да стоварим цялото бреме на случилите се промени върху нея. И да и не. Истината е че откакто Интернет съществува в нашия свят, светът, който познавахме се промени - по много и различни начини. Промяната на света, поведе и обществата, тяхното съзнание и потребности.

„Декораторът на времето“

Започна да се говори за т.нар. интернет общественост и онлайн формиране на мнение. Ако навремето хората са имали нужда да получат информация за нещо, единственият начин е бил да отидат в близката библиотека и да я потърсят между рафтовете. Днес разбира се, нещата стоят по доста по-различен начин. Нужен ти е интернет. Дори и компютър вече не ти е нужен. Само един умен аксесоар в джоба с колкото се може повече интернет в него. Сякаш всичко започна да се върти около това точно колко интернет имаш в джоба на якето си или колко точно можеш да побереш. Колкото повече имаш на разположение, толкова повече се чувстваш сигурен и защитен. Защото можеш да имаш достъп до всякакъв тип информация, платформи, документи, хора и места, в момента, в който решиш, че имаш нужда от подобна информация. Можеш да намериш информация или социален профил на когото се сетиш. Можеш да намериш информация за места, до които дори не си е мечтал, че ще достигнеш. Можеш да откриеш песен от детството си или произведение на любим композитор, само докато пътуваш в метрото или чакаш пред кабинета на личния си лекар.

Интернет е навсякъде и запълва всяка празнина, всяка свободна минута, всяка секунда, която е останала неоползотворена в огромното пространство, наречено време. А ние вече нямаме време за нищо. Сякаш някаква огромна инсталация се е озовала в хола ни, настанила се е удобно на дивана ни и поглъща времето ни за закуска. Защо изведнъж времето започна да не ни стига за нищо и да ни притиска от рафтовете на гардероба ни? Защо нямаме търпение за нищо и никого? Защо препускаме така лудешки между годините, гонейки вятъра и изпълвайки времето си единствено и само с ненужни статуси, нечии спомени и споделени снимки? Защо искаме всичко на всяка цена и на мига? Без да си даваме сметка колко трудно всъщност е да получиш нещо или да го сътвориш? Защо решихме, че всичко е даденост и всеки ни е длъжен? Защо спряхме да ценим непреходните неща и да забелязваме само временните? Защо спряхме да ценим времето на другите и да обезценяваме техния труд и усилия?

Може би защото интернет ни позволи да живеем в свят, в който можем да имаме всичко на мига, в който си го пожелаем, само с едно кликуване върху умния си аксесоар, без

„Декораторът на времето“

никакво допълнително усилие, което да изисква някакво действие от страна на ума ни, тялото ни или креативността ни...

Живеем в безпощадно общество, което се подчинява на един единствен закон - динамиката. Ако не си достатъчно бърз, ако не прекарваш достатъчно дълго време в интернет, ако не си способен за кратко време да намериш и получиш това, от което се нуждаеш, толкова по-бързо ще отпаднеш от системата. Нуждата да си част от обществото, налага необходимостта да си в крак с технологиите и да създаваш профили във всички възможни социални мрежи. Да качваш снимки и статуси. Да следиш профилите на останалите. Да правиш колкото се може повече неща, за да ги споделиш с останалите. Да се възползваш от всички предимства на облачните технологии, интернет услугите, мобилните приложения. Да купуваш технологии, които да те държат онлайн и в час с всичко ставащо с приятелите ти и света, 24 часа в денонощието. Да бъдеш винаги незадоволен с това, което имаш и да се стремиш към всичко и по много.

Динамиката промени времето, в което живеем. И ако в музиката динамиката е силата, с която се изпълнява дадено произведение, в света в който живеем вече, тя се превърна в силата, която задвижва стрелките на времето.

Дали все още е валидно становището, че музиката е декораторът на времето? И защо динамичният начин на живот на обществата накара музиката да последва бясното им темпо и да влезе в матрицата на изкуствения интелект, където рано или късно, тя ще стане излишна и ще бъде забравена, подобно на листа хартия, върху който все по-рядко някой посяга, за да напише писмо или да композира?

Не може да не се запитаме дали е нужно тази промяна да бъде проследена и да бъде анализирана навреме? Аз мисля, че е необходимо и то час по-скоро. Защото в противен случай ще се озовем на място и време, в които няма да има нужда от нашия интелект или емоции - ще има достатъчно интелигентен и изкуствен инструментариум, който да

„Декораторът на времето“

произвежда и генерира необходимия ресурс, който да задоволява сетивата и емоционалните ни потребности. Този свят ще направи хората зависими напълно от достъпа до интернет и от облагите, които може да получи благодарение на него. Този свят ще изгради една нова реалност, в която мястото и важността на човека ще бъде изместено от неговите потребности. Човекът и неговите таланти ще бъде изместен от нови умни машини, които няма да отстъпват по нищо на интелекта и гения на хората. Човекът ще се превърне в консуматор, който ще започне да се самоизяжда, докато стои на собствения си диван и се наслаждава на неограничения си обем от интернет.

Затова реших, че е важно да проследя този главоломен устрем на интернет обществото, съпоставяйки го с промените в музиката, нейните тенденции и търсения от началото на 21 век до сега. Няма да се фокусирам върху всеки един музикален стил, а ще обърна внимание точно на един конкретен, който според мен напълно обрисова промяната във възприятията на потребителите от днешното време. Това е метъл музиката.

Както вече е добре известно музиката има огромно влияние върху здравето, образованието, емоциите и добрия живот на хората. Музиката може да научи един човек на абстрактност, креативност и позитивизъм. Музиката прави хората по-интелигентни и с по-богати възприятия. Най-добрият пример за подобно благотворно влияние може да се даде с класическата музика.

Разбира се тук би трябвало да се направи едно уточнение, че не всеки стил музика може да се похвали с толкова завидно и положително влияние върху човешкото съзнание. Като цяло подобни твърдения могат да се отнесат изцяло и безрезервно към класическата музика.

„Декораторът на времето“

Музиката също така променя настроението ни, кара тялото ни да се движи и предизвиква конкретни емоционални реакции в нас, слушайки определен стил или песен, което лесно може да се съпостави със сърдечния ритъм. Слушайки бърза и агресивна музика, нашето сърце ще резонира на по-бързите вибрации и ще започне да бие почувствено. Нашето сърце ще реагира на бавна и лирична музика, като забави своя ритъм. Нашето сърце също слуша музиката и реагира на нейната динамика, темпо и емоционална наситеност.

Кое направи музиката толкова идентична със случващото се в човешкото съзнание? И какво точно се е случило, за да постави началото на една нова генерация в мисленето на хората и съответно на емоционалните потребности на обществото? Какво се случва, когато едно цяло поколение се окаже неподготвено за промените, случващи се около него и попадне в икономическа нестабилност, депресия, индустриализиране, дигитализиране и технологична революция? Нима всички тези компоненти не гарантират загубата на изконната невинност и чистота на мислите? И то при наличието на толкова на пръв поглед положителни аспекти от развитието на едно общество? Нима информационното, дигитализирано и интернет общество загуби идентичността си в хода на своята еволюция или просто премина на един следващ етап, който беше неизбежен и непредвидим?

Някъде там, през 60-те години на 20-ти век се случва нещо, което променя света безвъзвратно и категорично. През 1969 г. едно съобщение се изпраща през мрежата ARPANET от лабораторията на компютърния учен проф. Леонард Клайнрок в Университета на Калифорния, Лос Анджелис (UCLA) към втори мрежови възел в Института за изследвания в Станфорд (SRI). Именно едно на пръв поглед невинно съобщение поставя началото на една глобална промяна, като започна да преобразява обществото и да го подготвя към навлизането на нова ера в мисленето, комуникацията и отношенията, а именно глобалната мрежа за връзка със света.

„Декораторът на времето“

World Wide Web (по-добре известно като www) е информационно пространство, където всякакви мрежови ресурси се откриват и идентифицират чрез т.нар. URIs, свързани чрез хипер текстови линкове, които могат да бъдат достигнати чрез Интернет. Това пространство става по-известно, като „Мрежата“. През 2010 г. World Wide Web се определя като основния инструмент, чрез който милиард използват неговите ресурси, за да използват интернет и съвсем ясно се установи, че неговата поява промени живота на хората в неизмерими параметри. Човекът изобретил „Мрежата“ се казва Тим Бърнърс-Лий – английски учен, който поднася изобретението си на света през 1989 г.

Някъде там, в средата на 60-те години на 20 век, бавно и някак неусетно започва да се заражда един нов стил в музиката, който години по-късно ще завземе изцяло световните сцени.

През първата половина на 60-те години се наблюдава изобилие от примери в областта на популярната музика. Водещи имена сред набралите популярност са The Beatles (I Wanna Hold Your Hand), The Rolling Stones (Paint It Black), The Who (My Generation), и The Kinks (You Really Got Me), обединени под общото наименование „трета генерация“ на rock and roll. Всяка една от тези групи отговаря на архетипа на една рок банда: шумна, непредсказуема, бунтарска и дори опасна. Във втората половина на 60-те години следващото поколение от рок звезди започва да посява първите семена на прототипа, наречен по-късно Heavy Metal. "Hard rock" музиканти, като Cream (Tales of Brave Ulysses), Led Zeppelin (Communication Breakdown), и The Jimi Hendrix Experience (Voodoo Child), поставят основите на поколение, с все по-нарастваща социална дезинтеграция, която ескалира най-вече следствие на войната във Виетнам. Тези музиканти и групи не само стават по-шумни в силата, с която изпълняват песните си, но стават по-безпощадни и брутални в социалните си коментари в текстовете на песните, които създават. Точно в този момент Heavy Metal музиката започва да придобива форма...

„Декораторът на времето“

Ако на подобен феномен като Heavy Metal музиката трябва да се даде физически облик, като време и място, в които официално излиза на световната сцена, спокойно може да се посочи Бирмингъм, а годината 1968. Ето точно какво се случва, когато едно цяло поколение се оказва в нов и отчужден свят, дигитализиран, дехуманитизиран и индустриализиран – случилото се казва **Black Sabbath** (Paranoid).

Огромна е броя на жанровете в метъл музиката, които се създават след поставянето на началото. С времето някои от тях се припокриват или трудно се разпознават, но като цяло един метъл стил може да бъде разпознат при наличието на определени инструменти, темпо, структура на песента, стил на пеене, текст, рифове на китарите и стила на барабаните.

Няколко са основните направления, от които започват да се развиват и под-стилове. Един основен такъв стил е **Alternative metal**, който представлява комбинация от heavy metal и alternative rock и става по-популярен в началото на 1990-те години. Една от отличителните черти на този стил е настроените в много по-нисък строй китари и интересни китарни рифове, с мелодични вокали. Измежду по-известните групи в този стил са: Alice in Chains, Faith No More, Helmet, Life of Agony.

Nu metal е стил, който комбинира в себе си alternative metal и groove metal елементи, като в него може да се открият черти от стилове, като grunge, industrial, funk и hip hop. Стилът основно е синкопиран и се базира на интересни китарни рифове. Някои nu metal групи използват седем струнни китари, които обикновено са в по-нисък строй, целящи да усилят чувството за тежест в музиката. Често в този стил се използват допълнителни хардуерни компоненти, като секвенсери и семплери. Една от първите групи, определени като nu metal е Korn. Други популярни групи в този стил са Deftones, Linkin Park, Slipknot, Papa Roach и Disturbed.

„Декораторът на времето“

Black metal е екстремен под-стил на heavy metal. Характерни черти при него са бързото темпо, крещящи вокали, агресивни и тежки китари, характерни фрактури в барабаните и нестандартна структура на песните. През 80-те години на 20 век се формира т.нар. първа вълна на black metal, когато няколко thrash metal групи се сформират като прототип на black metal. Тези групи са Venom, Bathory, Hellhammer и Celtic Frost. Втората вълна нараства през 90-те години, разпространена най-вече сред норвежките групи, като Mayhem, Burzum, Darkthrone, Immortal и Emperor.

War metal е агресивен, какафоничен и хаотичен black metal стил. Този стил се повлиява силно от първата вълна групи, като Sodom, Possessed, Repulsion и Sepultura.

Death metal включва тежки и агресивни китари, дълбоки, growling вокали, агресивни барабани, атонални или минорни тоналности, сложна структура с много промени в темпото на песните. Този стил се създава на базата на thrash metal и ранния black metal. Известни групи в този стил са Slayer, Kreator, Celtic Frost и Venom. През 90-те години групите от този стил започват да привличат повече общественото внимание, поради факта, големи лейбъли в този стил започват да подписват договори с тях.

Doom metal е част от heavy metal музиката, която обикновено използва по-бавно темпо, китари настроени в по-нисък строй. И музиката и текстовете внушават най-вече чувство на отчаяние, страх и безнадеждност. Този стил е силно повлиян от музиката на Black Sabbath. През 80-те години на 20 век голям брой групи се определят като doom metal - в Англия това са Pagan Altar, Witchfinder General, в Америка - Pentagram, Saint Vitus, Trouble и в Швеция Candlemass, Count Raven.

Gothic metal се характеризира като комбинация от тъмната атмосфера на gothic rock, с тежестта на doom metal. Стилът се създава в средата на 90-те години в Европа, като включва в себе си черти и от death metal. Примери за групи в този стил са Paradise Lost, My Dying Bride, Anathema, Tiamat, Moonspell, Theatre of Tragedy и Lacuna Coil.

„Декораторът на времето“

Power metal е повлиян от heavy metal и speed metal и често използва чисти и мелодични вокали, сложни барабани рифове и мелодични китари. Ритъм китарите се дефинират от power chord прогресии. Понякога се използват и по-тежки вокали. В текстовете често се използват фантастични теми. Песните често имат театрално, епично и емоционално звучене. Power metal, за разлика от повечето подобни стилове, като цяло внушава оптимизъм и радост в слушателите си. Примери за power metal групи са DragonForce, Blind Guardian, Helloween, Sonata Arctica, Angra, Sabaton, Stratovarius, Kamelot и HammerFall.

Speed metal се създава в края на 70-те години и в началото на 80-те, като нова вълна в британския heavy metal и е предшественик на thrash metal. Този стил е силно повлиян от hardcore punk стила и се характеризира като много бърз, дразнещ и технически сложен. Примери за групи в този стил са Venom, Motörhead, Anvil и Accept.

Thrash metal често се счита за първата форма на extreme metal. Основно се характеризира със своето бързо темпо, сложност и агресивност. Thrash metal китарите свирят сложни рифове. Барабанистите използват предимно двойна каса. Вокалите често са агресивни. Thrash metal възниква от speed metal в началото на 80-те години на 20 век. Групи като Metallica, Slayer, Megadeth и Anthrax разпространяват thrash metal и стават известни като “Голямата четворка” (“Big Four”), докато в Европа популярност придобиват Sodom, Kreator, Destruction, и Tankard, известни като "Big Teutonic Four".

Symphonic metal най-вече се отнася за метъл групи, които използват оркестрални елементи в музиката, въпреки че рядко използват истински оркестър и разчитат на софтуерни инструменти. В този стил музика характерна черта е използването на keyboards, както и фентъзи текстове, мелодични и красиви линии, чисти вокали и тежки китари. Известни представители на този стил са предимно от скандинавските страни, като Nightwish, Within Temptation, Epica, Rhapsody of Fire и Therion.

„Декораторът на времето“

Обърнах специално внимание на тези конкретни под стилове в метъл музиката, защото всеки един от тях носи в себе си заряда и енергията на новото време – т.нар. индустриализация и промени в човешката идентичност и възприятия. Метъл музиката не просто е поредния стил, който се създава в хода на човешката еволюция. Това е стила, който отразява най-пълно и ясно времето, в което живеем и драматичните промени, които се отразяват на нашето съзнание, мисли и поведение. Той съумява въпреки многото критики и неодобрение към себе си, да запази красотата на изказа, мелодията, текста, но същевременно с това да използва нови похвати и изразни средства, за да изрази новите емоции и настроения, които владеят съзнанието на голяма част от по-младите поколения, населяващи нашата красива планета Земя.

Само преди няколко дни на една своя публична лекция известният български диригент Максим Ешкенази каза, че ако трябва в момента да избере друга професия в живота си, ще е тази, за която няма да може да се създаде робот в близките 50 години, който би могъл да я извършва. И тази професия е музиката. Вероятно отговорът му щеше да е че отново би избрал музиката. Най-вече защото в близките 50 години не би могло постижимо да се създаде робот, който да умее да чувства и изпитва емоции, с изградена сетивност, памет, минало, индивидуалност, личност и мечти. Така поне са надявам. Случи ли се това, най-вероятно това ще е деня, в който музиката ще се превърне в един механичен и автоматизиран продукт, който ще се пакетира и пуска по поточната линия.

Искам да вярвам, че този ден все още е твърде далеч и ние няма да сме там, когато се случи. Продължавам да вярвам, че музиката ще остане неизменна и незаменима. Тя все пак е проекцията на нашите души. Чрез нея изразяваме емоциите си. Чрез нея ги изживяваме. Чрез нея ги споделяме. Тя е декораторът на времето и на нашите емоции. Изчезне ли необходимостта от това човешка душа и ръка да създава музика, това вероятно би довело до края на нашата невинност, до чистата форма на красота и до края на изконните дебри на човешката душа.

„Декораторът на времето“

И ако някога робот измести музиканта, композитора, диригента – то тогава бихме ли приели, че това ще е края на музиката и това би ли довело до поредицата от последни музиканти, последни композитори и последен диригент?! Надявам се, че не!

Но промяната така или иначе вече започна!

Използвани интернет източници:

<https://www.goodreads.com/quotes/4427-without-music-to-decorate-it-time-is-just-a-bunch>

<https://www.thoughtco.com/heavy-metal-timeline-1756181>

https://en.wikipedia.org/wiki/Heavy_metal_genres

<https://www.thoughtco.com/what-is-metalcore-1756187>